

szeretné a régi világtól való elfordulás és az új világ felé fordulás harcát felvenni. A cselekvések részint protestálások, részint: ígéhirdetés. Ez a jó, kedves és tökéletes cselekedet! És Pál azt mondja, hogy ennek a munkának elménk megújulása által kell megtörténnie, hogy megismerjük, mi tiltakozás, mi ígéhirdetés, mi elfordulás a régitől, mi az új felé fordulás, mi Istennek tetsző és mit akar tőlünk ebben a világban.

Minden keresztyén cselekedetünk alapkövetelménye — Pál szerint — „elménk megújulása.” Úgy gondolom, nem tévedek, ha vonatkozásba hozom ezt a megtérés — *metánoia* ismert kifejezésével. Ebben az alkalmazásban az elme döntő szerepet játszik. Az ész olyan helynek tekinti, ahol egyre helyet kell találnia a megújulásnak, ahol meg kell történnie ennek az alkalmazásnak: az elfordulásnak és feléfordulásnak. Ne becsméreljük le az elmét s ne tartsunk az antiintellektuálizmussal! Godolkozás nélkül cselekedni nem lehet! A nagy követelmény, melyet Isten irgalma reánk ró, a helyes gondolkodásnak, a tudásnak a követelménye, melyből a helyes cselekedetnek meg kell születnie! A megtérés azt jelenti, hogy elménkben annak az akaratunkat irányító ismeretnek helyet *kell* találnia, hogy Isten iránt hálásoknak kell lennünk.

A háládatosság nem olyan cselekedet, amelynél azt gondolhatnók, hogy aki iránt hálával tartozunk, valami megfelelő értéket visszaadhatunk. Ez nem háládatosság, ez üzleti szellem. Igazi háládatosság ott van, ahol belátjuk, hogy valami olyannal ajándékoztak meg, amit hasonló értékkel nem kell, de nem is tudok visszafizetni. Az igazi háládatosság az ajándékban mindig valami rendkívül nagyot lát és másra nem képes, csupán jelét adhatja annak; megértettem, amit akarsz, örvendek, hogy szeretsz, elkötelezem magamat neked, s ezt amennyire tőlem kitelik, éreztetem, elárulom. Ez az elárulás, ez a háládatosság az az áldozat, amit nyújthatunk. Ez nem jelenti, hogy most valami isteni dolgot tegyünk, — viszonzásul amit Isten tett értünk — mi csak jelét adhatjuk: megértettem, hallottam, melléd állok, mert szeretsz engem. Ha ezt a gondolatot megragadjuk, azután kezdődik a megújulás. Ez a megtérés, ez a kemény és szigorú dolog, de egyuttal a legjobb, a legbensőbb, amit gondolhatunk. Innen származik a megvizsgálás és megismerés.

Hátra van még a harmadik fogalom: *készség*. Az ember

az őrhelyen áll, hallotta: állj! még nem! Tudja, hogy mi függ ettől, látja az életet, de hallotta egyuttal azt is: ne félj! örvendj! Katonának kell lennie, ki őrálló helyre állítottat s vár az alkalomra, hogy lőhessen, ha jön az ellenség. Vagy bibliksabban kifejezve: az okos és nem a balga szűzekhez tartozik. Tudja, hogy minden élet-pillanat döntés! Ettől függ minden, hogy dőreségem és vadságom ellenére tegyem, amit tennem kell, mert Krisztus érettem meghalt és Szentlelkét nekem adta. Ettől a felfigyeléstől és megújulástól függ minden.

Az a keresztyén élet értelme az egyes emberben és cselekvéseiben, hogy ha ez a ráeszmélés és az elmének ez a megújulása folytonosan ismétlődik! Végül ne felejtjük el azt sem, hogy amikor cselekszünk és magunkat felelősöknek érezzük, amikor a kegyelemre való hívásra nem lustálkodunk, egészen pontosan tudjuk: hogy abban a helyzetben vagyunk, amelyben valami jót, tökéletest, Isten előtt kedvest cselekedhetünk; erre azonban Isten tiszta irgalma tesz alkalmasokká bennünket, nem mi magunk. Nem lehetünk keresztyén életművészek, utunkhoz nem kezdhetünk semmiféle modern keresztyén ravaszság szerint, nem tehetünk mást, minthogy minden pillanatban Istenhez forduljunk és ezt mondjuk: te tartasz engem, te végzel el mindent. Te éled egyedül a Jézus Krisztus által a Te Szent lelkedben a keresztyén életet és ezen az alapon bátorodom mint ember, mint keresztyén, én is élni a földön.